

Кафедра спеціальної освіти

Анотація

вибіркової навчальної дисципліни **«Абілітація, реабілітація, корекція в системі допомоги особам з РСА»**,

що викладається в межах ОНП «Психолого-педагогічний супровід осіб з аутизмом» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта

Семестр 3 Обсяг дисципліни: загальна кількість годин – 90 (кредитів ЄКТС – 3), аудиторні години – 48 (лекції – 32, практичні заняття, семінари – 16).

Лектор: Островський Ігор Петрович, професор кафедри спеціальної освіти факультету педагогічної освіти, доктор технічних наук, голова Благодійного фонду «Львівський центр підтримки осіб із загальними розладами розвитку Відкрите серце», член правління ГО «Справа Кольпінга в Україні», консультант- психотерапевт Українського Товариства Системної та Короткотермінової Психотерапії та Інституту КІМ в Україні.

Анотація навчальної дисципліни:

Курс «Абілітація, реабілітація, корекція в системі допомоги особам з РСА» має чітку професійну спрямованість на підготовку фахівців, які працюватимуть з людьми, що потребують психологічної підтримки. Ці фахівці будуть навчені допомагати особам відновлювати психічну рівновагу, долати труднощі та розвивати навички для ефективного життя і роботи. Курс включає психокорекційні методи для роботи з психічною сферою, що дозволяє вдосконалювати самосвідомість, поведінку та професійні навички. Реабілітація допомагає відновити психічні та фізичні сили після психічних розладів або стресових подій, таких як катастрофи чи бойові дії. Фахівці, які можуть займатися реабілітацією одночасно будуть мати змогу працювати з людьми з психічними проблемами, можуть виконувати функції ерготерапевта (заняттєвого терапевта). «Габілітація» — це термін, що означає процес оздоровлення, який може бути пов'язаний з реабілітацією, тоді як «психокорекція» вказує на роботу з психікою, що відноситься до психологічної терапії, зокрема, терапії TSR (терапія, орієнтована на рішення). Габілітація спрямована на розвиток навичок у тих,

хто їх ще не має, включаючи комунікативні та професійні вміння. Психокорекція: включає методи, що допомагають змінити психічну сферу людини для покращення самосвідомості та поведінки. Ця професійна спрямованість означає, що курс готує фахівців до роботи в різних сферах, таких як соціальна, медична чи педагогічна для надання допомоги людям з РСА у кризових ситуаціях або для покращення якості їхнього життя

Мета курсу – ознайомити аспірантів із теоретичними засадами, принципами, методами та сучасними технологіями реабілітації, габілітації та психокорекції; сформувати практичні компетентності щодо планування, організації та проведення реабілітаційних і психокорекційних заходів для осіб різних вікових категорій; розвинути професійне мислення та готовність до міждисциплінарної співпраці у сфері психолого-педагогічної підтримки особистості. Загальною метою навчання, що поєднує реабілітацію, габілітацію та психокорекцію, є надання аспірантам комплексних знань та навичок для підтримки людей з РСА у поверненні до повноцінного та якісного життя, незважаючи на існуючі обмеження.

Завдання курсу:

1. Надання теоретичних знань та ознайомлення аспірантів із сучасною світовою та вітчизняною системами реабілітації, габілітації та психокорекції. Ознайомлення з видами реабілітації (наприклад, медичної, психічної) та їх застосуванням, а також способами діагностування порушень психічного здоров'я. Розуміння специфіки роботи з людьми, які ніколи не набудуть певних навичок, особливо у випадку вроджених інвалідностей. Ознайомлення з методами корекції неадаптивних моделей поведінки та мислення, особливо у випадку осіб з психічними проблемами.

2. Формування в аспірантів професійного інтересу до розвитку практичних навичок:

- діагностики: набуття навичок проведення функціональної діагностики;
- терапії: оволодіння техніками роботи з особами з особливими потребами, включаючи методи стимуляції розвитку, поведінково-когнітивну терапію або заняттєву терапію;
- співпраці: розвиток навичок роботи в міждисциплінарній терапевтичній команді за участю фахівців з різних галузей.

3. Формування установок і м'яких компетенцій:

- емпатії: підвищення обізнаності про виклики, з якими стикаються люди з інвалідністю або психічними розладами.

- комунікативної компетентності: навчання ефективному встановленню контакту з людьми, які перебувають у кризовій ситуації, та мотивуванню їх до терапії;

- промоції здоров'я: учасники курсу зможуть просувати ідеї щодо психічного здоров'я та здорового способу життя в громаді.

4. Розвиток соціальних та життєвих компетенцій:

- автономії: підтримка пацієнтів у підвищенні самостійності та життєвої кмітливості;

- активності: відновлення здатності до активного життя в соціальному та професійному середовищі;

- інтеграції: допомога в соціальній інтеграції, зокрема, через посередництво в доступі до соціальних та культурних послуг.

Курс призначений для фахівців (педагогів, психологів, терапевтів, медсестер). А також може бути корисним для батьків осіб з інвалідністю та опікунів.

Компетентність:

Покращувати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт, до адаптації та дії в новій ситуації. Використовувати ресурси та засоби інформаційних та комунікативних технологій для досягнення освітніх цілей, розвитку зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації, створення позитивного іміджу закладу.

Методи та форми навчання: лекції, презентації, інтерактивне навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, дидактичні ігри, техніка акваріума; коопероване навчання, тренінгові вправи з розвитку сенситивності, толерантності та креативності), мікрвикладання, розробка та представлення проєктів, дискусія. Комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, мультимедійний проєктор, фліпчарт, маркери.

Рекомендована література:

1. Бех І. Д. Психокорекційна робота з особистістю. Київ: Либідь, 2019.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна реабілітація: теорія і практика. Київ: Центр учбової літератури, 2018.
3. Бурлаєнко Т. В. Психокорекція: методи, техніки, технології. Харків: ХНПУ, 2017.

4. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., 2-е вид. К.: Каравела, 2009. 400 с.
5. Гридковець Л., Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
6. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник / Т. М. Дегтяренко, Л. С. Вавіна. Суми : Університетська книга, 2013. 301 с.
7. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю : навч. посіб. / Т. Є. Єжова. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с.
8. Карпенко О. Г. Основи реабілітації осіб з інвалідністю. Львів: Світ, 2020.
9. Михальський А. В. Посттравматичний стресовий розлад: історичний огляд / А. В. Михальський, Ю. О. Царьов, 2011. 688 с.
10. Мушкевич М. І. Габілітація та реабілітація осіб з особливими освітніми потребами. Луцьк: Вежа-Друк, 2021.
11. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.
12. Основи психотерапії: навчальний посібник // За ред. К. В. Седих, О. О. Фільц К.: Академвидав, 2016. 192.с.
13. Островська К., Сулятицький І., Островський І., Сайко Х., Сікорська Л. Розвиток психотерапевтичних технологій, реабілітація та консультування учасників операцій Об'єднаних сил – звіт про дослідницький проект. Konińskie Studia Społeczno-Ekonomiczne. 2020. V. 6, No. 2. P.83-149.
14. Пророк Н. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
15. Романчук О. І. Теорія і практика психокорекції. Тернопіль: Освіта, 2022.
16. Сулятицький І., Островська К., Осьодло В. Психолого-корекційний практикум травм війни: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 396 с.
17. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 160 с.
18. Dahle K.-P. Psychologische Kriminalprognose. Berlin: Freie Univ., 2005. 240 s.

19. Schumann H., Schumann W. Das Konzept Integrativer Methodik. Hannover, 1995. 46 s.

Допоміжна

1. Служби раннього втручання в Україні: шлях до інтеграції / за наук. ред. Н. А. Бастун. Київ : ІКЦ «Леста», 2005. 182 с.
2. Калініна Л. В. Соціально-педагогічна реабілітація дітей з особливими потребами. Харків, 2021.
3. Макарчук Н. Методичні основи професійно-трудової реабілітації дітей з порушеннями розумового розвитку / Н. Макарчук, О. Хованова // Особлива дитина: навчання і виховання. 2014. № 1 (69). С. 38-47.
4. Малярчук Н. Г. Психологічна допомога: від габілітації до психокорекції. Київ: Педагогічна думка, 2019.
5. Рібцун Ю.В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: програмно-методичний комплекс / Ю.В. Рібцун. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 272с.
6. Скрипник Т. Технологія роботи над індивідуальною програмою розвитку для дитини з аутизмом / Т. Скрипник // Особлива дитина: навчання і виховання. 2014. № 1 (69). С. 12-18.
7. Чеботарьова О. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи з учнями із порушеннями опорно-рухового апарату / О. Чеботарьова // Особлива дитина: навчання і виховання. 2013. № 3 (67). С. 16-21.
8. Шевченко Н. Ф. Соціально-психологічна реабілітація: навчальний посібник. Одеса, 2016.
9. Corey, G. *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. Cengage Learning, 2017.
10. Frankl, V. *Man's Search for Meaning*. Beacon Press, 2006.
11. Rogers, C. *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*. Houghton Mifflin, 1995.
12. Seligman, M. *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. Free Press, 2011.

Інформаційні ресурси

1. Studia Społeczno-Ekonomiczne(Online). Tom 6,nr 2, 3, 4, czerwiec2020 (Vol. 6 No. June 2020. <https://ksse.pwsz.konin.edu.pl/przykladowa-strona>

2. www.aquarium.com.ua
3. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/mai№.cgi?nreg=2961-15>

Форма звітності
Мова навчання

Іспит
українська, англійська

Розглянуто на засіданні кафедри “17” червня 2025 р. Протокол №13

В.о. завідувача кафедри

Мар'яна ПОРОДЬКО

Затверджено на Вченій раді факультету “24” червня 2025 р. Протокол № 11

Department of Special Education

Abstract

of the elective academic discipline "Habilitation, Rehabilitation, Correction in the System of Assistance to Persons with ASD",
taught within the framework of the curriculum "Psychological and Pedagogical Support of Persons with Autism" for applicants of the third (educational and scientific) level of higher education in the specialty A6 Special Education

Semester 3 Course volume: total number of hours - 90 (ECTS credits - 3),
classroom hours - 48 (lectures - 32, practical classes, seminars - 16).

Lecturer: Ostrovskiy Ihor Petrovych, Professor of the Department of Special Education, Faculty of Pedagogical Education, Doctor of Technical Sciences, Head of the Charity Foundation "Lviv Center for Support of Persons with General Developmental Disorders "Open Heart", Board Member of the NGO "Kolping Affair in Ukraine", Consultant-Psychotherapist of the Ukrainian Society of Systemic and Short-Term Psychotherapy and the Institute of KIM in Ukraine.

Abstract of the academic discipline:

The course "Habilitation, Rehabilitation, Correction in the System of Assistance to Persons with ASD" has a clear professional focus on training specialists who will work with people in need of psychological support. These specialists will be trained to help individuals restore mental balance, overcome difficulties and develop skills for effective life and work. The course includes psychocorrectional methods for working with the mental sphere, which allows improving self-awareness, behavior and professional skills. Rehabilitation helps restore mental and physical strength after mental disorders or stressful events, such as disasters or combat. Specialists who can engage in rehabilitation will also be able to work with people with mental problems, they can act as occupational therapists. "Habilitation" is a term that refers to the process of recovery that can be associated with rehabilitation, while "psychocorrection" refers to work with the psyche, which refers to psychological therapy, in particular, TSR therapy (solution-oriented therapy). Habilitation is aimed at developing skills in those who do not yet have them, including communication and professional skills. Psychocorrection: includes methods that help change the mental sphere of a

person to improve self-awareness and behavior. This professional orientation means that the course prepares specialists to work in various fields, such as social, medical or pedagogical, to provide assistance to people with ASD in crisis situations or to improve their quality of life.

The aim of the course is to familiarize postgraduate students with the theoretical foundations, principles, methods and modern technologies of rehabilitation, habilitation and psychocorrection; to form practical competencies in planning, organizing and conducting rehabilitation and psychocorrection activities for people of different age categories; to develop professional thinking and readiness for interdisciplinary cooperation in the field of psychological and pedagogical support of the individual. The overall goal of the training, which combines rehabilitation, habilitation and psychocorrection, is to provide postgraduate students with comprehensive knowledge and skills to support people with ASD in returning to a full and quality life, despite existing limitations.

Course objectives:

1. Providing theoretical knowledge and familiarizing postgraduate students with modern world and domestic systems of rehabilitation, habilitation and psychocorrection. Familiarization with types of rehabilitation (for example, medical, mental) and their application, as well as methods of diagnosing mental health disorders. Understanding the specifics of working with people who will never acquire certain skills, especially in the case of congenital disabilities. Familiarization with methods of correcting maladaptive patterns of behavior and thinking, especially in the case of people with mental problems.
2. Formation of professional interest in the development of practical skills in postgraduate students:
 - diagnostics: acquisition of skills in conducting functional diagnostics;
 - therapy: mastering techniques for working with individuals with special needs, including methods of developmental stimulation, behavioral-cognitive therapy or occupational therapy;
 - collaboration: development of skills for working in an interdisciplinary therapeutic team with the participation of specialists from different fields.
3. Formation of attitudes and soft competencies:
 - empathy: increasing awareness of the challenges faced by people with disabilities or mental disorders.

- communicative competence: learning to effectively establish contact with people in crisis and motivate them to therapy;
- health promotion: course participants will be able to promote ideas about mental health and a healthy lifestyle in the community.

4. Development of social and life competencies:

- autonomy: supporting patients in increasing their independence and life skills;
- activity: restoring the ability to live an active life in a social and professional environment;
- integration: assisting in social integration, in particular, by mediating access to social and cultural services.

The course is intended for professionals (teachers, psychologists, therapists, nurses). It can also be useful for parents of people with disabilities and guardians. Competence: Improve the ability to think abstractly, analyze and synthesize, to evaluate and ensure the quality of work performed, to adapt and act in a new situation. Use resources and means of information and communication technologies to achieve educational goals, develop relations with the public and the media, and create a positive image of the institution.

Methods and forms of teaching: lectures, presentations, interactive learning (work in small groups, brainstorming, didactic games, aquarium technique; cooperative learning, training exercises for the development of sensitivity, tolerance and creativity), microteaching, development and presentation of projects, discussion. Computer, commonly used computer programs and operating systems, multimedia projector, flipchart, markers.

Recommended references:

1. Bekh I. D. Psychocorrectional work with the personality. Kyiv: Lybid, 2019 (in Ukrainian).
2. Bondarenko O. F. Psychological rehabilitation: theory and practice. Kyiv: Center for Educational Literature, 2018 (in Ukrainian).
3. Burlayenko T. V. Psychocorrection: methods, techniques, technologies. Kharkiv: KhNPU, 2017 (in Ukrainian).
4. Age and pedagogical psychology / O. V. Skrypchenko, L. V. Dolynska, Z. V. Ogorodniychuk et al., 2nd ed., K.: Karavela, 2009. 400 p. (in Ukrainian).
5. Hrydkovets L., Fundamentals of rehabilitation psychology: overcoming the consequences of the crisis. Textbook. Volume 3. Kyiv, 2018. 236 p. (in Ukrainian).

6. Degtyarenko T.M. Correctional and rehabilitation work in special preschool institutions for children with special needs: textbook / T. M. Degtyarenko, L. S. Vavina. Sumy: University book, 2013. 301 p. (in Ukrainian).
7. Yezhova T. E. Social rehabilitation of children with disabilities: textbook. manual / T. E. Yezhova. K. : Kyiv. B. Grinchenko University, 2011. 284 p. (in Ukrainian).
8. Karpenko O. G. Fundamentals of rehabilitation of persons with disabilities. Lviv: Svit, 2020 (in Ukrainian).
9. Mykhalskyy A. V. Posttraumatic stress disorder: a historical review / A. V. Mykhalsky, Yu. O. Tsarev, 2011. 688 p. (in Ukrainian).
10. Mushkevych M. I. Habilitation and rehabilitation of persons with special educational needs. Lutsk: Vezha-Druk, 2021 (in Ukrainian).
11. Naugolnyk L. B. Psychology of stress: a textbook / L. B. Naugolnyk. – Lviv: Lviv State University of Internal Affairs, 2015. 324 p. (in Ukrainian).
12. Fundamentals of psychotherapy: a textbook // Ed. K. V. Sedykh, O. O. Filts K.: Akademvydav, 2016. 192 p. (in Ukrainian).
13. Ostrovska K., Sulyatytskyi I., Ostrovsky I., Sayko H., Sikorska L. Development of psychotherapeutic technologies, rehabilitation and counseling of participants in Combined Forces Operations - a report on a research project. Konińskie Studia Społeczno-Ekonomiczne. 2020. V. 6, No. 2. P.83-149 (in Ukrainian).
14. Prophet N., Fundamentals of rehabilitation psychology: overcoming the consequences of the crisis. Textbook. Volume 1. Kyiv, 2018. 208 p. (in Ukrainian).
15. Romanchuk O. I. Theory and practice of psychocorrection. - Ternopil: Education, 2022 (in Ukrainian)..
16. Sulyatitsky I., Ostrovskyi K., Osyodlo V. Psychological and correctional practicum of war injuries: a textbook. Lviv: Ivan Franko National University, 2019. 396 p. (in Ukrainian).
17. Turinina O. L. Psychology of traumatic situations. K.: DP «Publishing house «Personal», 2017. 160 p. (in Ukrainian).
18. Dahle K.-P. Psychological criminal prognosis. Berlin: Freie Univ., 2005. 240 p.
19. Schumann H., Schumann W. The Concept of Integrative Methodology. Hannover, 1995. – 46 p.

Additional

1. Early intervention services in Ukraine: the path to integration / ed. by N. A. Bastun. Kyiv: ICC "Lesta", 2005. 182 p.
2. Kalinina L. V. Socio-pedagogical rehabilitation of children with special needs. Kharkiv, 2021.
3. Makarchuk N. Methodological foundations of vocational rehabilitation of children with intellectual disabilities / N. Makarchuk, O. Khovanova // Special child: education and upbringing. 2014. No. 1 (69). P. 38-47.
4. Malyarchuk N. G. Psychological support: from habilitation to psychocorrection. Kyiv: Pedagogical thought, 2019.
5. Ribtsun Yu. V. Correctional work on the development of speech of children of the fifth year of life with phonetic-phonematic underdevelopment of speech: program and methodological complex / Yu.V. Ribtsun. Ternopil: Mandrivets, 2014. 272p.
6. Skrypnyk T. Technology of work on an individual development program for a child with autism / T. Skrypnyk // Special child: education and upbringing. 2014. No. 1 (69). P. 12-18.
7. Chebotaryova O. Peculiarities of correctional and rehabilitation work with students with disorders of the musculoskeletal system / O. Chebotaryova // Special child: education and upbringing. 2013. No. 3 (67). P. 16-21.
8. Shevchenko N. F. Social and psychological rehabilitation: a textbook. Odesa, 2016.
9. Corey G. Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy. Cengage Learning, 2017.
10. Frankl V. Man's Search for Meaning. Beacon Press, 2006.
11. Rogers C. On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy. Houghton Mifflin, 1995.
12. Seligman M. Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being. Free Press, 2011.

Information resources

1. Studia Społeczno-Ekonomiczne (Online). Tom 6,nr 2, 3, 4, czerwiec2020 (Vol. 6 No. June 2020. <https://ksse.pwsz.konin.edu.pl/przykladowa-strona>
2. www.aquarium.com.ua
3. Law of Ukraine "On Rehabilitation of Disabled Persons in Ukraine" [Electronic resource]. Access mode: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/mai№.cgi?nreg=2961-15>

Reporting form
Language

Exam
Ukrainian, English

Considered at the meeting of the Department "17" June 2025, Minutes No. 13.

Vice-Head of the Department

Assoc.Prof. Mariana PORODKO

Approved at the Academic Council of the Faculty "24" June 2025
Minutes No. 11